

Sientje Abram werd op 23 februari 1931 in de Amsterdamse Rapenburgerstraat geboren en op 10 september 1942 in Auschwitz vermoord. Guus Luijters, die al jaren werkt aan een boek over alle uit Nederland gedeporteerde en gedode Joodse kinderen, heeft geprobeerd meer over Sientje Abram te weten te komen. Maar iedereen die haar heeft gekend, is ook vermoord. Het enige wat hij van haar gevonden heeft is een bewijs van haar geboorte, deportatie en overlijden.

's Nachts vielen de woorden plotseling bij Luijters binnen, bij hem die haar zo graag een gezicht wilde geven. Dat resulteerde in een lang gedicht, waarin Guus Luijters en Sientje Abram beurtelings hun stem laten horen. Het gedicht heet 'Sterrenlied' en poogt Sientje haar identiteit terug te geven. Daarnaast is het een evocatie van een buurt die met inwoners en al van de aardbodem is verdwenen. Het gedicht eindigt met de namen van de 331 vermoorde kinderen uit de Rapenburgerstraat te Amsterdam.

Vandaag, midden in de zomer een dienst, over een zinzoeker die, anno 2011, een Joods meisje dat 80 jaar geleden in Amsterdam werd geboren, weer tot leven wekt middels een gedicht. Hartelijk welkom ook aan alle zinzoekers hier vanochtend bijeen.

Als kind liep Luijters al door sommige buurten in Amsterdam en vroeg hij zijn vader: Waar zijn alle mensen? Waar zijn ze gebleven? Zijn ze zomaar weggevaagd? Dat kan toch niet? Naar eigen zeggen draagt hij deze vragen al zijn hele leven met zich mee.

Deze vraag 'waar zijn ze' roept in Luijters de behoefte op om te getuigen van hun leven en hen tot leven te roepen. Wie waren deze mensen? Wie zijn ze?

Hij gaat op zoek naar een gezicht, een geur een stem. 'Sientje van 11 had vast een strik in haar haar want dat hadden toen alle meisjes' mijmert hij in een interview in het televisieprogramma 'De Wereld Draait Door' en 'ze was wel een eigenwijs type hoor'. Een medemens die zich net zo lang inleeft in de ander totdat er een beeld van een meisje verrijst. Totdat ze letterlijk opstaat in zijn stem.

Luijters lijkt- door dit meisje een gezicht te geven- te willen vechten tegen de idee dat het bestaan van Sientje zomaar uitgewist kan worden door het zinledige en anonieme kwaad.

Hij bestrijdt deze gevoelens van onrecht en zinloosheid door te protesteren, op onderzoek uit te gaan, te dichten en bovenal door lief te hebben.

Het kwaad klaagt hij aan met menselijkheid. Door haar leven weer op te roepen. Haar waardevolle leven dat haar ontnomen is; zoals het zoveel weerloze kinderen en jongeren ontnomen is en nog ontnomen wordt- het drama in Oslo als tragisch voorbeeld hiervan. Door van haar leven te verhalen laat hij een stempel achter van haar bestaan zodat wij niet- met het verstrijken van de tijd- kunnen vergeten. Door haar geschiedenis door te geven. Zoals van 'Sientje is hier geweest'.

Voor mij is dit gedicht een droom en daad van verzet en van liefde; zoals wij allen ergens op onze eigen manier kunnen dromen en daar naar handelen. Zodat wij kunnen blijven geloven en ervaren dat het leven sterker kan zijn dan de dood. Het gezicht van Anne Frank leeft immers ontelbare malen meer en groter voort dan die van haar beulen. Sientje is een gezicht samengesteld uit duizenden kindergezichten.

U hoort fragmenten uit het gedicht Sterrenlied.

Afwisselend hoort U de stem van de dichter en de stem van Sientje.

Dichter

De kleine Sientje heeft ze
Bach gehoord de zee gezien
het blauwe wonder van de vrouw
die een brief leest op een zwanger

schilderij is ze gekust zag
ze de morgenster de maan
de grutto's in het weiland staan

Kon ze fietsen zwemmen dammen

at ze graag lof of liever
boerenkool zelfs haar school
laat zich niet plaatsen ze is zoek

Verdwenen kwijt haar griffel
en haar lei haar naam gewist
haar schaatsen nooit gevonden

Sientje

de tram gaat door
de straat de 7
die uit een wereld
komt waar wij niet

Komen mijn vader
draagt een hoed
hij begraaft de doden

De straat hangt in
het water masten
op het dak fluiten
als een verre trein

Die wolken stookt
van leer azijn en
kolen op het vuur

De winkel op de grond
loert door de planken
vloer van onze kamer
waar een stille klok

met mijn moeder breit
de kinderstoel is
eindelijk verlaten

Waar slapen al die
kinderen wie draagt
de ton de trap af
dekt de tafel

Wie haalt kolen mijn grote
broer heet Isak
hij zit op kantoor

Wie de dag is
als een bootje als
een tol een hinkel-
baan gaat niet naar

school maar helpt zijn
moeder koperpoetsen
laat torenklokken slaan

Mijn vriendjes zijn mijn
vriendinnen wij tellen
onze dagen en eten drop
zoethout en koningsbrood

een haring kost zes cent
de kar staat op de brug
mijn vader neemt zijn maat

Zelf heet ik Sientje
maar als ik groot word
zal ik Sina zijn
of Sien misschien

Wie weet want wie
zal weten
hoe hij later heet
ik niet

Dichter

ik zie je naam door
anonieme vingers in
broos papier geslagen
daar staat je naam

Hij kijkt mij aan
licht op en aarzelt
om mij meer te geven
Sientje Abram ben je
maar ik ken je niet

Sientje

het is mei en stil op
straat je hoort de vogels
fluiten ze leggen
allemaal een ei heb

ik op school geleerd de
meester zegt dat nieuwe
lente nieuw geluid is

Wie op zijn hoofd gaat staan
zet alles op zijn kop
de zuurfabriek de wijn
van Stein het meisjeshuis

Wij zongen van de zeven boeven
en de meester sloeg
de maat we zongen van
de galg en van de diender

van de koning die werd kwaad
we hebben mooi gezongen
waarom was de meester kwaad

Met krijgt kleur ik een tegel
blauw en schrijf gauw
wie gek is op de muur- Mirjan is gek heb ik

Geschreven zij zit naast mij
in de bank zij is gek
en heeft klitten in haar haar

5. Piano

6. Lezing deel II

Sientje

Een nieuwe jurk en nieuwe
strikken voor de vlechten
in mijn haar mijn moeder
knipt ze uit een zakdoek

Die zij vorig jaar voor haar
verjaardag kreeg van tante
Schoontjeleamariannesaar

Mijn broer zegt dat wij Joden
zijn wat Joden zijn wil hij niet
zeggen maar ze eten kippensoep
en houden op

de sjabbes sjabbes wij zijn
dus Joden maar wat wil
mijn broer mij daarmee zeggen

Als ik een boodschap doe
slaolie een maatje een

ons boter voor een cent
azijn krijg ik de centen

Mee met centen loop je
anders over straat
de wereld lijkt van jou

Mijn moeder warmt een beker
melk ze snijdt een boterham
we doen ik zie ik zie wat
jij niet ziet en het is geel

De zon zeg ik maar nee
dat is het niet
ik loop naar school
de zon hangt in de ruit

Vanuit mijn bed roep ik mijn
moeder mamma mamma zing
voor ons en mijn moeder zingt
rozinkes und mandlen woorden

Die ik niet versta **mandlen**
und ronzinkes ist sehr siess
Sientje werd gesund und frisch

Ik ben gevallen op het
spoor mijn elleboog geschaafd
en gaten in mijn knie
maar ik heb niet gehuild

In mijn kousen zat een gat
mijn moeder was heel boos
maar ik heb niet gehuild

Dichter

Hoe weinig kan je weten

van een kind dat maar een paar
jaar voor jou ter wereld kwam
lang geleden heel dichtbij

Zo lang al vermoord dat
het is alsof je nooit bestond
door iedereen vergeten

Maar wie jou vergeten kan
is ook vermoord dus leef je
voort zonder het te weten
schim in eigen dodenrijk

Waaruit je je niet terug
laat roepen ik roep je want
ik weet dat je niet luistert

Luister luister naar mijn stem
die als een stoomfluit van een
trein om aandacht schreeuwt
die je wil vragen hoe je heet hoe

Oud je bent en of je 's nachts
wel waakt en als je huilt zijn je
ogen soms van chocola

Ik heb je niet verzonnen
denk ik overal zie ik
je naam maar het kaartje
voor je grote reis is voor

altijd zoek je foto is

verdwenen ik zoek vergeefs
je stem je blik je geur

Abraham Ensel Salomon
Ensel Gietje Frank Klara Frank
Keetje Frank Saartje Frank Saartje
Meijer Benjamin Simons

Mina Simons Levi de Beer
Hartog de Beer Oskar Steuer
Joseph Kool Greta Kool Betje

Kool Israel Kropveld Lientje Kropveld
Abraham Kropveld Samuel Kropveld
Marcus Kropveld Elkan de Magtige
Sapi de Magtige Anna

Vogel Abraham Vogel Jansje Vogel
Salomon Vogel Sipora Segal
Ruth Segal Nathan Segal
Dora Natt Elsa van Herpen
Marion Preuss Salomon Hagenaar
Michel Hagenaar Leendert Hagenaar
Rebecca Hagenaar Lena Hagenaar

Theresia Hagenaar Samson Poen
Philip Theeboom Sientje Theeboom
Catharina Theeboom Meijer Visser
Meijer Segal Sophia Rodrigues

(lijst namen wordt vervolgd)

.....
.....
.....

.....
.....
Sientje *(door de namen heen)*

De oorlog is voorbij er
waren vliegtuigen
en soldaten die in
auto's door de straten

reden spelen we dieffie
met verlos verstoppertje
of is het al te laat

Alles is zoals het was
mijn vader zet zijn scheermes
aan mijn moeder schenkt de
koffie hij heeft zijn zwarte

Kleren aan gaat lopend naar
zijn werk wie er dood zijn
horen wij vanavond

In de spiegel kijkt mijn
spiegelbeeld mij aan 'ejtneiS'
heet zij zij draagt mijn naam
ze is het tweelingzusje

dat ik niet kan zijn zij
is wat ik niet ben zichtbaar
en onzichtbaar tegelijk

Iedere morgen groet ik
alle dingen de tafel
dag tafel de klok en het
kleed aan de kraan ga ik mij

Wassen in de keuken bij
het raam geef ik ook de maan
een naam dag zeg ik dag maan

Dichter

je huppelt voor mij uit als
een hinkelbaan de tegels
waarop ik mijn steentje gooi
om de inzet te bepalen
Jij zingt een liedje en ik fluit
want ons kan niets gebeuren
onze dagen zijn als uren

Ik pak je hand en samen
zijn wij richting stad gegaan
we liepen langs het water
liepen langs de rails en keken

Naar de daken de foto
op de Dam is toen genomen
dromen dromen in mijn dromen.....